

Віталій КИМАКОВИЧ
(Дрогобич, Україна)

ІННОВАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Сучасна освіта постійно вдосконалюється з метою відповідності конкретному соціальному замовленню, запитам вихованців та їхніх батьків. Це спричинює увагу до професіоналізму педагога, котрий має володіти не лише фаховими знаннями, уміннями та навичками, а й здатностями взаємодіяти, реагувати на швидкозмінні, кризові умови життя, пристосовуватися до них та грамотно функціонувати. Мова йде про компетентність та вміння організовувати освітню діяльність на високому рівні.

Педагог повинен бути відповідальним, рішучим, гнучким, універсальним, розуміти необхідність використання новацій, знати їхній зміст, прямувати до творчості та самореалізації. На це звернено увагу у Професійному стандарті вчителя (2020), у якому з-поміж особистісних та професійних компетентностей, виокремлено інноваційну. Насамперед це вміння актуалізувати освітні системи, шукати нові підходи та методи до навчання, здатність працювати в інноваційному середовищі закладу освіти [3].

Інноваційний педагог має вміти виконувати такі трудові функції: знати характеристики освітніх інновацій, орієнтуватися в умовах їхнього впровадження, бути здатним інтегрувати їх, пристосовуючи до різних вимог освітньої практики, з урахуванням особливостей закладу освіти, індивідуальних запитів вихованців; застосовувати наукові методи пізнання, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані,

експериментувати, інтерпретувати результати досліджень, визначати їхню дієвість [1]. Наявність інноваційної компетентності дає йому змогу виявляти освітні проблеми, з'ясовувати їхні причини, аналізувати підходи до їхнього розв'язання, продумувати шляхи подолання. Його особистісний розвиток та самоосвіта мають стати ключовими у професійному житті. Він незмінно повинен вміти працювати з джерелами інформації, науковою, методичною літературою, щоб досліджувати, систематизувати, критично оцінювати освітню інформацію, діяти, розв'язувати актуальні педагогічні задачі. Навички самоосвіти та постійний професійний розвиток дадуть йому змогу відслідковувати нові тенденції в галузі освіти та впроваджувати їх у практику [3, с. 24–25].

Очевидно, що елементарний рівень інноваційної компетентності педагогічного фахівця повинен сформуватися під час здобуття вищої педагогічної освіти, а згодом удосконалюватися через професійну діяльність. Така підготовка має орієнтуватися на формування і розвиток у студентів-педагогів:

- розуміння сутності освітньої діяльності;
- інтересу до педагогічної роботи, усвідомленої педагогічної позиції;
- навичок та вмінь визначати «нові» актуальні завдання навчальної дисципліни, методики її викладання;
- можливостей урахувати традиції, стандарти та інтегрувати їх з новими освітніми орієнтирами, реалізуючи індивідуальний підхід до вихованців;
- здатності коригувати освітній процес згідно особистісної орієнтації та реальних обставин;
- умінь та навичок по-новому раціонально організувати навчання й виховання, стимулювати розвиток, самовираження молоді через застосування інноваційних освітніх технологій;

- уявлень про нові сучасні технології, форми й методи навчання;
- можливостей бути співучасниками та співтворцями освітнього процесу, зацікавленими «помічниками», радниками вихованців;
- здатності до власного вдосконалення, творчості, рефлексії, осмислення значущості інноваційних пошуків і відкриттів [2].

Студентам педагогічних закладів вищої освіти треба освоювати новітні технології, щоб бути готовими до праці в сучасних умовах. Задля реалізації таких завдань важливо враховувати, що підготовка до інноваційної діяльності передбачає такі ключові етапи й аспекти:

- усвідомлення важливості інновацій – розуміння, що сучасний освітній контекст потребує актуальних змін, що мають поліпшити якість навчання та сприяти ефективному розвитку вихованців;
- ознайомлення з сучасними поглядами, підходами до змісту освіти, аналіз найновіших методик та технологій;
- практичне опанування інноваційними освітніми технологіями, вміннями їх використовувати, ознайомлення з педагогічними програмами, он-лайн-ресурсами та іншими інструментами, які можуть поліпшити навчання;
- розвиток творчості – удосконалення творчого мислення, щоб бути в змозі генерувати нові ідеї та підходи до викладання;
- співпраця та обмін ідеями – стимулювання до інновацій з метою розвитку комунікативних та колективних навичок співдії для спільного розроблення та впровадження нових педагогічних підходів;
- підтримка та створення сприятливого середовища для інновацій, що включає надання ресурсів для впровадження нових методик [4].

Отож, педагогічна освіта має спрямовуватися на розвиток різних видів компетентностей, серед яких належне місце відводиться інноваційній. Така здатність є професійною, скерованою на розвиток вмінь застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі,

використовувати інновації у професії та різноманітні підходи до розв'язання виховних проблем. Інноваційна компетентність педагога передбачає відмову від взірців, шаблонів у навчанні та розвитку вихованців; «вихід за межі» традиційних норм і правил освітнього процесу; тісно пов'язана з творчістю та визначається його внутрішнім особистісно-професійним потенціалом. Інноваційний фахівець забезпечує адаптацію відомих освітніх технологій до нових умов або створює нові методики та форми навчання. Він працює творчо «по-новому», прагнучи поліпшити дидактичні та виховні засоби, апробовуючи, досліджуючи і впроваджуючи нове. Розвиток інноваційної компетентності – тривалий процес, який потребує постійного вдосконалення, відкритості до нового та запровадження змін для поліпшення освіти. Сучасні педагоги повинні оволодіти культурою педагогічної взаємодії, набути відповідних рис характеру елементарного досвіду професійної інноваційної діяльності, що стане напрямками наших подальших розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрюханова В. Сучасні підходи щодо вирішення проблеми підготовки вчителя до інноваційної діяльності. *Управління школою*. 2004. № 34. С. 7.
2. Мартинюк Т., Олійник Л. Професійне зростання педагога як індикатор інноваційної діяльності навчального закладу. *Народна освіта: електронне наукове фахове видання*. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=3850
3. Професійний стандарт (2020) за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>
4. Шапрак О. Сучасні підходи до проблеми інноваційної підготовки майбутнього вчителя. *Рідна школа*. 2007. № 9. С. 31–33.